

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1992

Vyhlásené: 16. 01. 1992 Časová verzia predpisu účinná od: 1. 09. 1994 do: 31. 12. 1994

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

17

ZÁKON

z 5. decembra 1991

o životnom prostredí

Federálne zhromaždenie Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky

vychádzajúc zo skutočnosti, že človek je spolu s ostatnými organizmami neoddeliteľnou súčasťou prírody,
pripomínajúc si prirodzenú vzájomnú závislosť človeka a ostatných organizmov,
rešpektujúc pritom právo človeka pretvárať prírodu v súlade s princípom trvalo udržateľného rozvoja,
vedomé si svojej zodpovednosti za zachovanie priaznivého životného prostredia budúcim generáciám a
zdôrazňujúc právo na priaznivé životné prostredie ako jedno zo základných práv človeka,
uznieslo sa na tomto zákone:

§ 1

Účel zákona

Zákon vymedzuje základné pojmy a ustanovuje základné zásady ochrany životného prostredia a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane a zlepšovaní stavu životného prostredia a pri využívaní prírodných zdrojov; vychádza pritom z princípu trvalo udržateľného rozvoja.

ZÁKLADNÉ POJMY

§ 2

Životné prostredie

Životným prostredím je všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie organizmov vrátane človeka a je predpokladom ich ďalšieho vývoja. Jeho zložkami sú najmä ovzdušie, voda, horniny, pôda, organizmy, ekosystémy a energia.

§ 3

Ekosystém

Ekosystém je funkčná sústava živých a neživých zložiek životného prostredia, ktoré sú navzájom spojené výmenou látok, tokom energie a odovzdávaním informácií a ktoré sa vzájomne ovplyvňujú a vyvíjajú v určitom priestore a čase.

§ 4**Ekologická stabilita**

Ekologická stabilita je schopnosť ekosystému vyrovnávať zmeny spôsobené vonkajšími činiteľmi a zachovávať svoje prirodzené vlastnosti a funkcie.

§ 5**Únosné zafaženie územia**

Únosné zafaženie územia je také zafaženie územia ľudskou činnosťou, pri ktorom nedochádza k poškodzovaniu životného prostredia, najmä jeho zložiek, funkcií ekosystémov alebo ekologickej stability.

§ 6**Trvalo udržateľný rozvoj**

Trvalo udržateľný rozvoj spoločnosti je taký rozvoj, ktorý súčasným i budúcim generáciám zachováva možnosť uspokojovať ich základné životné potreby a pritom neznižuje rozmanitosť prírody a zachováva prirodzené funkcie ekosystémov.

§ 7**Prírodné zdroje**

(1) Prírodné zdroje sú tie časti živej alebo neživej prírody, ktoré človek využíva alebo môže využívať na uspokojovanie svojich potrieb.

(2) Obnoviteľné prírodné zdroje majú schopnosť sa pri postupnom spotrebúvaní čiastočne alebo úplne obnovovať, a to samy alebo za prispenia človeka. Neobnoviteľné prírodné zdroje spotrebúvaním zanikajú.

§ 8**Znečisťovanie a poškodzovanie životného prostredia**

(1) Znečisťovanie životného prostredia je vnášanie takých fyzikálnych, chemických alebo biologických činiteľov do životného prostredia v dôsledku ľudskej činnosti, ktoré sú svojou podstatou alebo množstvom cudzorodé pre dané prostredie.

(2) Poškodzovanie životného prostredia je zhoršovanie jeho stavu znečisťovaním alebo inou ľudskou činnosťou nad mieru ustanovenú osobitnými predpismi.

§ 9**Ochrana životného prostredia**

Ochrana životného prostredia zahŕňa činnosti, ktorými sa predchádza znečisťovaniu alebo poškodzovaniu životného prostredia alebo sa toto znečisťovanie alebo poškodzovanie obmedzuje a odstraňuje. Zahŕňa ochranu jeho jednotlivých zložiek, druhov organizmov alebo konkrétnych ekosystémov a ich vzájomných väzieb, ale aj ochranu životného prostredia ako celku.

§ 10**Ekologická ujma**

Ekologická ujma je strata alebo oslabenie prirodzených funkcií ekosystémov vznikajúca poškodením ich zložiek alebo narušením vnútorných väzieb a procesov v dôsledku ľudskej

činnosti.

ZÁSADY OCHRANY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

§ 11

Územie nesmie byť zafažované ľudskou činnosťou nad mieru únosného zafažovania.

§ 12

(1) Prípustnú mieru znečisťovania životného prostredia určujú medzné hodnoty ustanovené osobitnými predpismi; tieto hodnoty sa určia v súlade s dosiahnutým stavom poznania tak, aby sa neohrozovalo zdravie ľudí a aby sa neohrozovali ďalšie živé organizmy a ostatné zložky životného prostredia.

(2) Medzné hodnoty sa musia určiť s prihliadnutím na možné kumulatívne pôsobenie alebo spolupôsobenie znečisťujúcich látok a činností.

§ 13

Ak možno so zreteľom na všetky okolnosti predpokladať, že hrozí nebezpečenstvo nenávratného alebo závažného poškodenia životného prostredia, nesmie byť pochybnosť o tom, že k takému poškodeniu skutočne dôjde, dôvodom pre odklad opatrení, ktoré majú poškodeniu zabrániť.

§ 14

Každý má právo na pravdivé a primerané informácie o stave a vývoji životného prostredia, príčinách a dôsledkoch tohto stavu, na informácie o pripravovaných činnostiach, ktoré by mohli viesť ku zmene stavu životného prostredia, a na informácie o opatreniach, ktoré orgány zodpovedné za ochranu životného prostredia podnikajú pri predchádzaní alebo náprave poškodenia životného prostredia. Osobitný predpis môže ustanoviť prípady, keď možno poskytnutie informácií obmedziť alebo odmietnuť.

§ 15

Každý sa môže určeným spôsobom domáhať na príslušnom orgáne svojich práv vyplývajúcich z tohto zákona a ďalších predpisov upravujúcich veci životného prostredia.

§ 16

Výchova, osвета a vzdelávanie sa uskutočňujú tak, aby viedli k mysleniu a konaniu, ktoré je v súlade s princípom trvalo udržateľného rozvoja, k vedomiu zodpovednosti za udržanie kvality životného prostredia a jeho jednotlivých zložiek a k úcte k životu vo všetkých jeho formách.

POVINNOSTI PRI OCHRANE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

§ 17

(1) Každý je povinný, predovšetkým opatreniami priamo pri zdroji, prechádzať znečisťovaniu alebo poškodzovaniu životného prostredia a minimalizovať nepriaznivé dôsledky svojej činnosti na životné prostredie.

(2) Každý, kto využíva územia alebo prírodné zdroje, projektuje, vykonáva alebo odstraňuje stavby, je povinný také činnosti vykonávať len po zhodnotení ich vplyvov na životné prostredie a zafažovanie územia, a to v rozsahu ustanovenom týmto zákonom a osobitnými predpismi.

(3) Každý, kto hodlá zaviesť do výroby, obehu alebo spotreby technológie, výrobky a látky, alebo kto ich hodlá dovážať, je povinný zabezpečiť, aby spĺňali podmienky ochrany životného prostredia a aby v prípadoch ustanovených týmto zákonom a osobitnými predpismi boli posúdené z hľadiska ich možných vplyvov na životné prostredie.

§ 18

(1) Každý, kto svojou činnosťou znečisťuje alebo poškodzuje životné prostredie alebo kto využíva prírodné zdroje, je povinný na vlastné náklady zabezpečovať sledovanie tohto pôsobenia a poznať jeho možné dôsledky.

(2) Právnické osoby a fyzické osoby oprávnené na podnikanie sú povinné v rozsahu a za podmienok ustanovených osobitnými predpismi poskytovať informácie o svojom pôsobení na životné prostredie.

§ 19

Každý, kto zistí, že hrozí poškodenie životného prostredia alebo že k nemu už došlo, je povinný urobiť v medziach svojich možností nevyhnutné opatrenia na odvrátenie hrozby alebo na zmiernenie následkov a bez meškania ohlásiť tieto skutočnosti orgánu štátnej správy; povinnosť zasiahnuť nemá ten, kto by tým ohrozil život alebo zdravie svojej alebo blízkej osoby.¹⁾

ZODPOVEDNOSŤ ZA PORUŠENIE POVINNOSTÍ PRI OCHRANE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

§ 27

(1) Každý, kto poškodzovaním životného prostredia alebo iným protiprávnym konaním spôsobil ekologickú ujmu, je povinný obnoviť prirodzené funkcie narušeného ekosystému alebo jeho časti. Ak to nie je možné alebo z vážnych dôvodov účelné, je povinný ekologickú ujmu nahradiť iným spôsobom (náhradné plnenie); ak to nie je možné, je povinný nahradiť túto ujmu v peniazoch. Súbeh týchto náhrad sa nevyklučuje. Spôsob výpočtu ekologickej ujmy a ďalšie podrobnosti ustanoví osobitný predpis.

(2) O uložení povinnosti podľa odseku 1 rozhodne príslušný orgán štátnej správy.

(3) Oprávneným zo spôsobenej ekologickej ujmy je štát; podrobnosti ustanovia zákony Českej národnej rady a Slovenskej národnej rady.

(4) Pre ekologickú ujmu sa použijú všeobecné predpisy o zodpovednosti za škodu a o náhrade škody, pokiaľ odseky 1 až 3 neustanovujú inak.

(5) Ustanoveniami odsekov 1 až 3 nie sú dotknuté všeobecné predpisy o zodpovednosti za škodu a o náhrade škody.

§ 28

Sankcie za poškodzovanie životného prostredia

(1) Orgány pre životné prostredie uložia pokutu

- a) až do výšky 1 000 000 Kčs právnickej alebo fyzickej osobe oprávnenej na podnikanie, ktorá pri svojej činnosti porušením právnych predpisov spôsobí ekologickú ujmu,
- b) až do výšky 500 000 Kčs právnickej alebo fyzickej osobe oprávnenej na podnikanie, ktorá neurobí opatrenia na nápravu alebo neupozorní orgán štátnej správy (§ 19).

(2) Pokutu možno uložiť do jedného roka odo dňa, keď orgán pre životné prostredie zistil porušenie povinnosti, najneskôr však do troch rokov odo dňa, keď k porušeniu povinnosti došlo.

(3) Uložením pokuty nie sú dotknuté všeobecné predpisy o náhrade škody.

§ 29

Za porušenie povinností ustanovených osobitnými predpismi o ochrane životného prostredia sa ukladajú pokuty alebo iné opatrenia podľa týchto predpisov; tým nie sú dotknuté prípadná trestná zodpovednosť ani zodpovednosť za škodu podľa všeobecných právnych predpisov.

§ 30

Príslušné orgány štátnej správy pre životné prostredie sú oprávnené v prípadoch, keď hrozí závažné poškodenie životného prostredia alebo keď k poškodeniu už došlo, rozhodnúť o dočasnom zastavení alebo obmedzení činnosti, ktorá môže toto poškodenie spôsobiť alebo ho už spôsobila, na dobu najdlhšie 30 dní (predbežné opatrenia) a súčasne navrhnúť opatrenia na nápravu vecne príslušným orgánom štátnej správy. Podrobnosti ustanovia osobitné predpisy.

EKONOMICKÉ NÁSTROJE

§ 31

Za znečisťovanie životného prostredia, prípadne jeho zložiek a za hospodárske využívanie prírodných zdrojov platia fyzické alebo právnické osoby dane, poplatky, odvody a ďalšie platby, ak tak ustanovujú osobitné predpisy.

§ 32

Osobitné predpisy ustanovia, kedy môžu byť právnické alebo fyzické osoby, ktoré chránia životné prostredie alebo využívajú prírodné zdroje v súlade s princípom trvalo udržateľného rozvoja, zvýhodnené úpravami daní a odvodov alebo poskytovaním úverov a dotácií.

§ 33

Nástrojmi ochrany životného prostredia sú tiež fondy životného prostredia; podrobnosti ustanovia osobitné predpisy.

PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 34

(1) Využívanie územia, prírodných zdrojov, stavieb, technológií, výrobkov a látok, ktoré nezodpovedá ustanoveniam tohto zákona a podmienkam vyplývajúcim z osobitných predpisov o ochrane jednotlivých zložiek životného prostredia, musí byť uvedené do súladu s týmito predpismi v lehotách nimi ustanovených.

(2) Pokiaľ sa v lehotách ustanovených osobitnými predpismi nedosiahne súlad podľa odseku 1, musí sa činnosť obmedziť alebo zastaviť. Rozhodnutie vydajú príslušné orgány štátnej správy.

§ 35

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Havel v. r.

Dubček v. r.

Čalfa v. r.

- 1) § 116 Občianskeho zákonníka.
- 2) Napr. zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon).
- 3) Konvencia Európskej hospodárskej komisie OSN o hodnotení vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice.

